

Bustani ya nyumbani inaweza kukukwamua kiuchumi na kuboresha afya ya familia

Mazao ya bustani yanaweza kuoteshwa kwa kuchanganywa ilimradi tu yawe yale yasio-kinzana katika kujilisha

Bustani ya nyumbani, ni eneo dogo lililokaribu na nyumba linaloandaliwa na wanafamilia na kupandwa mazao mbalimbali ya mbogamboga kwaajili ya familia.

Mara nyingi bustani ya nyumbani hujumuisha uzalishaji wa mazao ya muda mfupi hasa mbogamboga kwani ni rahisi kuyahudumia kwa gharama nafuu lakini pia yanazalisha kwa muda mfupi na kumpa mlaji au familia

uhakika wa lische bora muda wote.

Kulingana na mafunzo mbalimbali yanayotolewa na MkM, wakulima wengi wameweza kujifunza na kuanzisha bustani ya nyumbani jambo ambalo wanaeleza kuwa imekuwa msaada mkubwa sana kwa kaya zao.

Katika Makala ijayo, tutajifunza ni kwa namna gani baadhi wa wakulima na wanufaika wa jarida la Mkulima Mbunifu, walivyoweza kuanzisha na kudumisha bustani za nyumbani.

Yaliyomo

Ulaji wa matunda	2
Ufugaji wa mbuzi	3

Mbegu bora kwa mazao yenye tija	6
Tokomeza utitiri wa viroboto kwa kuku	7

Mpendwa Mkulima

Mpendwa mkulima na msomaji wa jarida la Mkulima Mbunifu. Ni matumaini yetu kua unaendelea kunufaika na kilimo endelevu, kupitia makala mbalimbali zinazoandikwa na kuchapishwa katika jarida hili.

Mwaka unayoyoma na sasa tunaelekea ukingoni, ni imani yetu unafuraha kuendelea kujifunza pamoja na sisi.

Tunafurahi kuendelea kupata maoni yenu, maswali mbalimbali kupitia simu zetu za mkononi, barua pepe, usokitabu na pia kupitia tovuti yetu. Tunaendelea kupokea maoni na maswali zaidi na kuhakikisha tunakujibu kwani hili ndilo lengo hasa na mradi kuhakikisha unafanikiwa katika kutekeleza kilimo hai.

Kilimo hai ni endelevu kwani tunategemea mkulima utaendelea kuzalisha mazao sambamba na hali ya hewa kwa wakati huu ili kuzuia hasara.

Tunaamini ya kua unatambua yale magonjwa na wadudu ambao wanashambulia mazao hasa kipidi cha mvua za vuli. Hili ni jambo la muhimu kuzingatia kwani inakupa utayari wa nini utafanya iwapo zao lako litashambuliwa.

Mwezi huu wa kumi na moja, jarida hili limeangazia masoko ya bidhaa za kilimo hai, jambo ambalo limekua likiulizwa na wakulima. Hata hivyo, kabla ya kufanya jambo tafiti changamoto na faida. Vilevile tunahimiza wakulima kuzingatia misimu ya mazao hitajika sokoni kabla ya kuzalisha.

Soma kwa makini, turudie kwa maswali iwapo unajambo lolote utahitaji ushauri kutoka kwetu, shambani kwako. Tutafurahi kusikia umefanikiwa na kuzalisha mazao bora. Mkulima Mbunifu ipo kwa ajili yako.

Sikiliza vipindi vya kilimo ikolojia

Kama ilivyo ada *Mkulima Mbunifu* imeendelea kushirikiana na wadau wengine kuhakikisha inakufikishia taarifa sahihi za kilimo hai. Kwa mantiki hiyo, usiache kusikiliza vipindi vya kilimo hai vinavyoletwa kwako na shirika la Farm Radio International kupitia stesheni mbalimbali za radio kama ifuatavyo;

JINA LA RADIO	JINA LA KIPINDI	NAMBA YA KUBIPU	SIKU YA KIPINDI		MARUDIO YA KIPINDI	
			SIKU	MUDA	SIKU	MUDA
RADIO MWANGAZA	KILIMO NA MWANGAZA	784105727	IJUMAA	2:30-3:00 USIKU	JUMATATU	2:30-3:00 USIKU
RADIO STANDARD FM	KILIMO NA JAMII	784105733	JUMAMOSI	1:00-1:30 JIONI	JUMATANO	1:30-2:00 USIKU
RADIO UTUME	KILIMO NA MKULIMA	784105788	ALHAMISI	2:30-3:00 USIKU	JUMAPILI	1:00-1:30 JIONI
RADIO HABARI NJEMA	JUKWAA LA MKULIMA	784105711	JUMAMOSI	3:00-3:30 USIKU	JUMATANO	3:00-3:30 USIKU
RADIO SAUTI YA INJILI	JICHO LA MKULIMA	784105718	JUMAMOSI	1:30-2:00 USIKU	JUMATANO	12:00-12:30 JIONI

Kwa uhitaji wa jarida hili kila mwezi wasiliana nasi kwa kutupigia simu au kwa anwani kwa kupitia barua pepe, facebook, tovuti na sanduku la posta kama zilivyoonyeshwa hapa;

+255 717 266 007
http://www.facebook.com/mkulima_mbunifu
http://twitter.com/mkulima_mbunifu
https://www.instagram.com/mkulima_mbunifu
mkulimambunifu.org
theorganicfarmer.org
infonet-biovision.org

Wasiliana na MkM,
 S. L. P 14402, Arusha,
 Simu:
 0717 266 007, 0762 333 876,
 Barua pepe:
info@mkulimambunifu.org
www.mkulimambunifu.org

Kula matunda kwa wingi ili kuboresha afya yako

Tunda ni sehemu ya mmea ilio na mbegu au isio na mbegu ndani yake. Tunda ni sehemu ya chakula ambacho hujumuishwa katika lishe ya kila siku. Matunda mbalimbali huwa na virutubisho tofauti vinavyohitajika mwilini.

Flora Laanyuni

Ulaji wa matunda unategemea na na jinsi mtu anavyopenda, kwa mfano, unaweza kula tunda lenyewe kama lilivyo ama kuchanganya na matunda mengine na hii huitwa salad ya matunda.

Katika makala hii, tutaangazia umuhimu wa ulaji wa matunda kama sehemu ya mlo kamili kila siku. Pia tutaangalia aina mbalimbali za matunda na faida zake.

Kuna aina mbalimbali za matunda ambayo ni yale yenye mbegu kama vile machungwa, maembe, parachichi, mapera na yasiyokuwa na mbegu kama vile ndizi, nanasi, karoti, kiazzi sukari nakadharika.

Matunda yana faida nyingi za kiafya mwilini. Ukiachana na ladha tamu inayotokana na kula matunda, kila mtu anashauriwa ale matunda

- Kurutubisha au kuongeza kinga ya mwili
- Kupunguza sukari kwenye damu
- Kung'arisha ngozi
- Kuleta nguvu
- Kujenga mafuta asilia kwenye mwili

Watu wanaopendelea kula matunda na mboga za majani kama sehemu yao kubwa ya mlo wa kila siku hujenga kinga madhubuti ya mwili dhidi ya magonjwa.

Matunda yana virutubisho asilia ambavyo ni mahususi katika kujenga mwili na kuufanya kuwa na afya njema. Matunda hubeba virutubisho muhimu kama potasiamu, vitamin C, vitamin A, nyuzi nyuzi (fiber) na folic acid.

Ulaji wa matunda kwa wingi unasaidia mwili kupata faida zifuatazo;

- Yanapunguza hatari ya kupata magonjwa ya moyo na kiharusi
- Yanakinga mwili dhidi ya aina za saratani
- Nyuzi nyuzi (fiber) za kwenye baadhi ya matunda kama maembe zinasaidia kulinda mwili dhidi ya magojwa kama mshituko wa moyo

Hakikisha unakula matunda ya aina mbalimbali kila siku kwa afya yako

tofauti yasiyopungua walau matano (5) kwa siku ili kupata virutubisho tofauti mwilini.

Faida kuu za matunda ni;

- Kuzuia maradhi

(heart attack), fetma na kisukari.

- Lakini pia inasaidia kupunguza madhara ya uvimbe unaotokana na kuwa na chumvi nyingi mwilini. Kula matunda yenye potasiamu kama ndizi na apricot kwa wingi yanasaidia

Mkulima Mbunifu ni jarida huru kwa jamii ya wakulima Afrika Mashariki. Jarida hili linaeneza habari za kilimo hai na kuruhusu majadiliano katika Nyanja zote za kilimo endelevu. Jarida hili linatayarishwa kila mwezi na *Mkulima Mbunifu*, Arusha, ni mojawapo ya mradi wa mawasiliano ya wakulima unaotekelezwa na Biovision (www.biovision.ch) kwa ushirikiano na Sustainable Agriculture Tanzania (SAT), (www.kilimo.org), Morogoro. Jarida hili linafadhiwa na Biovision Foundation

Wachapishaji: African Insect Science for Food and Health (ICIPE), S.L.P 30772 – 00100 Nairobi, Kenya, Simu: +254 20 863 2000, icipe@icipe.org, www.icipe.org

kupunguza magonjwa ya shinikizo la damu. Matunda aina hii husaidia pia kupunguza mawe kujaa kwenye figo.

Vitamin C ni muhimu katika mwili kwasababu inasaidia ukuaji na utengenezaji wa tishu za mwili, mfano ni meno na fizi. Vitamic C inasaidia pia uchocheaji wa uponaji wa vidonda kwa haraka. Vitamin C inapatikana kwenye matunda mengi machachu, mfano machungwa, limao n.k

Folic acid inasaidia kutengeneza chembe hai nyekundu za damu mwilini hasa ni muhimu kwa wanawake wajawazito na watoto.

Je, ni wakati gani ule tunda

Watu wengi hupenda kula tunda kwa muda wanaoutaka wao au wanayala kwa kujikuta tu wanayala matunda pasipo kupanga au wengi wamejenga mazoea kula matunda baada ya mlo.

Kula tunda kipindi ukiwa na njaa

Ukila tunda wakati tumbo liko wazi au unahisi njaa, husagika kwa urahisi. Baada ya saa moja au zaidi unaweza kula sasa mlo wako mwingine wa kawaida.

Usile matunda baada ya mlo

Watu wengi wamezoea kula matunda baada ya mlo kamili. Inaelewa kuwa ulaji wa matunda baada ya mlo sio sahihi kwa sababu matunda huyeyuka haraka kuliko chakula cha kawaida. Tunda linapokuwa tayari kutoka tumboni kuelekea kwenye utumbo mwembamba huzuiliwa na chakula. Baada ya muda tunda huchanganyikana na chakula na kuoza na hatimaye huzalisha asidi ambayo humfanya mtu kuumwa tumbo baada ya kula matunda, lakini pia virutubisho vyake hupotea.

Ili kuepukana na hali hiyo ya msongamano kwenye tumbo, kula matunda saa moja kabla ya mlo au angalau masaa mawili baada ya mlo. ukizingatia utaratibu huo utakuwa umetoa nafasi ya chakula kusagika na bila kuzuia uyejukaji wa matunda.

Mpangilio: Cathbert Msemu 0652 731 123
Mhariri: Erica Rugabandana
Mhariri Msaidizi: Flora Laanyuni
Anuani: *Mkulima Mbunifu*
 Sakina, Majengo road, (Elerai Construction Block)
 S.L.P 14402, Arusha, Tanzania
 Ujumbe mfupi pekee: 0785 496 036, 0766 841 366
 Piga simu: 0717 266 007, 0762 333 876
 Barua pepe: info@mkulimambunifu.org
 www.mkulimambunifu.org

Zingatia haki na ustawi upate mafanikio kibishara katika ufugaji wa mbuzi

Tatizo kubwa linalowakabili wafugaji wengi na kusababisha ukosefu wa nafasi ya kuuza katika soko la kimataifa ni kutokuzingatia haki na ustawi wa wanyama. Ili kufikia lengo hilo mbuzi wanapaswa kupata mahitaji muhimu ipasavyo.

Ayubu Nnko

Mbuzi ni wanyama ambao wanaweza kufugwa kwa gharama nafuu. Mbuzi ni wavumilivu wa ukame na maradhi tofauti na ngo'mbe kwa kuwa wana umbile dogo wanaweza kufugwa katika eneo dogo na nguvu kazi ndogo na hata kwa wenye kipato kidogo.

Mbali na unafuu huo, pia mbuzi huzaliana kwa muda mfupi na hali hiyo inamuwezesha mfugaji kuwa na mifugo mingi kwa muda mfupi.

Mbuzi wanaweza kufugwa kwa ajili ya nyama, maziwa, ngozi na mazao mengine kwa matumizi ya familia na kuongeza kipato.

Kwa miaka mingi, ufugaji wa mbuzi hapa Tanzania umekuwa ni fursa adhimu ambayo Watanzania wengi hawajaiona. Kama mfugaji atazingatia kanuni na mwongozo wa ufugaji bora, ni rahisi sana mfugaji kujiondoa kutoka kwenye umasikini.

Jambo la msingi na muhimu ni kwamba, mfugaji lazima awe na eneo pamoja na mtaji wa kuanzi kumuwezesha kununua mbuzi.

Mbuzi wanatakiwa kufugwa shambani ili kupata uhuru. Shamba ambalo mbuzi wanatakiwa wafugwe linapaswa liwe na sehemu ambayo mbuzi wataweza kwenda kuchungwa na pia kuwe na chanzo cha maji, ambacho mbuzi wataweza kunywa.

Mazingira yanayomfaa mbuzi

Mbuzi kitabia hupenda kulala juu hivyo mabanda yao yanapojengwa lazima yainuliwe juu. Ujenzi wa mabanda ya mbuzi si wa gharama kubwa, kwani hujengwa kwa urahisi kwa kutumia malighafi zinazopatikana katika maeneo ya mfugaji.

Ni vyema kukinga na kutibu mbuzi kwa wakati mara wanaposhambuliwa na magonjwa mbalimbali

Mbuzi bora hutokana na uzalishaji unafuata matunzo bora hivyo hakikisha unafuata kanuni sahihi za ufugaji

Kuzaliana

Mbuzi kwa mwaka huzaa mara mbili na ikiwa mbegu utakayopata ni uzao wa mapacha faida yake huwa ni kubwa zaidi, kulingana na mtaji wa mfugaji ulivyoruhusu idadi ya mbuzi walioanzishwa shambani.

Endapo mfugaji ataweza kuanza na mradi wa mbuzi 50 ni vizuri zaidi. Mbuzi wadogo wanaoweza kukua na kuzaliana kwa haraka si bei ghali kama mbuzi ambao wameshakomaa na kuzaliana. Kwa mfano, unaweza kununua mbuzi 50@50,000/= kwa fedha za kitanzania na utapata Milioni 2 na nusu (250,000), dume 2 kila moja akinunuliwa kwa tsh 75000/= kwa madume mawili itagharimu laki moja na nusu. Usafirishaji wa mbuzi hauzidi laki tatu na nusu kulingana na eneo husika.

Hii inamaanisha kuwa, ukiwa na milion 5 utaweza kuanza mradi wa ufugaji wa mbuzi majike 50 na madume mawili, pamoja na kuwajengea sehemu ya kulala.

Kama nilivyoainisha hapo awali, mbuzi kwa mwaka wao huzaa mara 2, hivyo kama kila mbuzi atazaa mara mmoja, mwishoni mwa mwaka utakuwa na idadi ya mbuzi 100 wapya waliozaliwa na ukijumlisha na mtaji ule wa mbuzi 50 utakuwa na jumla ya mbuzi 150.

Ili kufikia malengo, inashauriwa kuwa mbuzi wa mtaji wanaonunuliwa lazima wawe na umri mmoja ili kusudi waweze kupata mimba kwa wakati mmoja na waweze kuzaa kwa wakati mmoja pia.

Athari ya Magonjwa

Kwa kawaida mbuzi hawana tabia ya kushambuliwa na magonjwa mara kwa mara, hata hivyo, magonjwa mengi yanayoshambulia mbuzi yanafahamika na ni rahisi kudhibitiwa, hivyo mbuzi si rahisi kufa hovyoy.

Ni muhimu mfugaji kuhakikisha kuwa anajenga mazingira rafiki kwa mbuzi kustawi bila shida. Hii ni Pamoja na kuhakikisha kuwa wanapata mahitaji yote muhimu na kuishi kwa uhuru huku akiwakinga wasishambuliwe na Wanyama haritarihi.

Hakikisha unafuga mbuzi katika banda bora ili kupata uzalishaji wenye tija

Soko

Inafahamika wazi kuwa, nyama ya mbuzi pamoja na bidhaa zake kama vile ngozi ni bidhaa yenye soko kubwa ndani ya nchi na kimataifa. Nchini Tanzania, tumeshuhudia manunuzi na matumizi ya nyama ya mbuzi vijijini na mijini. Halikadhalika, Tanzania ina fursa kubwa ya kuuza nyama ya mbuzi katika nchi jirani kama vile Comoro na hata katika nchi za magharibi.

Uzalishaji wa mazao ya kilimo hai na upatikanaji wa masoko

Kilimo hai ni aina ya kilimo ambacho hakutumii mbolea wala dawa za viwandani katika uzalishaji wake wa mazao. Mazao yanayozalishwa kwa kutumia kilimo hai huuzwa kwa bei ya juu sana kutokana na kuwa ni salama kwa afya ya mlaji.

Erica Rugabandana

Mazao hayo hayana madhara ya muda mfupi wala muda mrefu hivyo mtumiaji hana hofu ya kupatwa na magonjwa.

Soko la mazao ya kilimo hai

Utafiti uliofanyika unaonesha kuwa bei za mazao katika soko la dunia ambayo hayakutumia kemikali aina yoyote imekuwa ikiongezeka kulinganisha na yale ambayo yamekuwa yakitumia kemikali hizo.

Wakati bei za mazao kama kahawa, pamba na sukari zimekuwa zikiyumba katika soko hilo, bei za mboga mboga katika soko hilo imekuwa ikiongezeka na kuwapatia fedha nyingi wakulima wanaolima zao hilo kwa kutumia mfumo wa kilimo hai.

Hata hivyo, wanaharakati wa kuendeleza kilimo hai huwa wanafanikiwa kuwashawishi wakulima kujihusisha na kilimo hai baada ya kuelewa faida za kuuza kwa bei ya juu na umuhimu wa kutunza mazingira.

Sifa za shamba la mkulima wa kilimo hai ili uweze kutambulika kuwa ni mzalishaji wa mazao ya kilimo hai, kuna baadhi ya sifa zinazokutambulisha. Sifa hizo ni kama zifuatavyo;

- Ni lazima eneo lako la kilimo kuwe na mboji. Wakulima wengi wanadai

kuwa wanafanya kilimo hai lakini ukitembelea maeneo yao hawana mboji. Hakikisha unatengeneza mboji hiyo kila wakati, kwa kutumia mabaki ya mifugo na mazalia mengine isipokuwa taka ngumu.

- Mkulima wa kilimo hai ni lazima shambani kwake kuwe na uzio kwa ajili ya kuzuia sumu kali zinazotoka kwenye mashamba yanayotumia kemikali na dawa za viwandani na hata kuzuia wanyama waharibifu.

Uzio wa mkulima wa kilimo hai lazima kuwepo na miti ya dawa, ambayo hutumika kukinga wadudu waharibifu na pia huchumwa na kutengeneza dawa.

- Mkulima wa mazao ya kilimo hai ni lazima awe na elimu ya kutosha juu ya kilimo hai na aweze kuwaelimisha na kuwashauri wakulima wenzake waliomzunguka kuhusu faida na hasara za kilimo hai.
- Mkulima wa kilimo hai ni lazima awe ameidhinishwa na TOAM ili aweze kuzalisha na kuuza bidhaa zake za kilimo hai ndani na nje ya nchi.

Mchango wa wataalamu kuhusiana na masoko ya kilimo hai

Wataalamu mbalimbali wanaeleza kuwa, kwa sasa bidhaa zinazotokana na kilimo hai zinazidi kuongezeka na hii ni kutokana na baadhi ya wanajamii kuufahamu kwa kiasi kikubwa madhara yanayotokana na mazao yanayozalishwa kwa kutumia madawa na kemikali za viwandani.

Shamba la mazao ya kilimo hai likiwa na mazao tofauti tofauti katika kila mstari kudhibiti wadudu wasumbufu

Je, wakulima wanatakiwa kufanya nini ili kuondokana na tatizo la ukosefu wa masoko?

Wakulima wa mazao ya kilimo hai wanatakiwa wawe waaminifu na wafuatae misingi yote ya uzalishaji wa mazao ya kilimo hai. Aidha, wasiwe wadanganyifu katika shughuli nzima ya uzalishaji wa mazao na bidhaa zote zitokanazo na kilimo hai.

Uelewa wa walaji kuhusiana na bidhaa za kilimo hai?

Uelewa kwa walaji bado ni changamoto kubwa kwani wengi wanapenda kutumia bidhaa zitokanazo na misingi ya kilimo hai lakini wigo wa uelewa wa suala zima la kilimo hai bado ni mdogo kwa walaji hao hasa wa ndani. Kuhusu walaji wa nje, wao wana uelewa mkubwa na wakisaidiwa na sera za nchi zao na ufafanuzi mzuri juu ya mazao yatokanayo na kilimo hai.

Je, kuna njia yoyote ambayo wakulima wanaweza kutumia kurahisisha upatikanaji wa soko la bidhaa za kilimo hai wanazozalisha?

Njia ambayo wakulima wanaweza kutumia kurahisisha upatikanaji wa soko la bidhaa za kilimo hai ni kuwa wakweli na waaminifu katika shughuli zote za kilimo hai.

Wanatakiwa kuwa na takwimu sahihi na kufahamu kwa ufasaha hatua za uzalishaji tangu kulima, kupanda, kuhudumia mazao, kuvuna na kuhifadhi mazao hayo.

Ili kufanikisha hayo, hakuna budi

kuwaruhusu wakaguzi (mawakala) wa kilimo hai walioidhinishwa wafanye ukaguzi na kutoa mwongozo na ushauri juu ya suala zima na kuwataarifu wanunuzi juu ya hatua sahihi zilizofuatwa katika kilimo hai.

Ni aina ipi ya mazao na bidhaa zinazozalishwa kwa misingi ya kilimo hai ambazo ni maarufu sana katika soko?

Mazao na bidhaa zinazozalishwa kwa misingi ya kilimo hai ambazo ni maarufu sana katika soko ni pamoja na mbogamboga, matunda na hata ufugaji wa kuku ambao mayai hayana kemikali.

Wito kwa wakulima

Wakulima wanatakiwa kujikita katika kilimo hai kwani kina tija kubwa, na watu wengi wanahitaji mazao na bidhaa zinazotokana na kilimo hai hasa kwa ajili ya kulinda afya zao na

bei pia ziko juu hivyo ni dhahiri kuwa wakulima watajiongeza kipato na kuinuka kiuchumi.

Wito kwa wadau wa kilimo hai

Wadau wote wa kilimo hai wanahitajika kuongeza nguvu juu ya kilimo hai, kwa kusaidia kutoa elimu ya kutosha kwa jamii na kwa taifa juu ya faida za kilimo hai na kusaidia pia katika upatikanaji wa masoko ya mazao yatokanayo na kilimo hai.

Wito kwa serikali juu ya kilimo hai

Serikali inahitajika kutengeneza mazingira mazuri na kuweka sera nzuri zitakazo inua kilimo hai ikiwa ni pamoja na kusaidia wazalishaji kunadi na kutafuta soko la bidhaa za kilimo hai sehemu mbalimbali ndani ya nchi na hata nje kwa kuwa walaji ni wengi.

Ni kwa namna gani uanaweza kutambua kuwa mazao haya yanatokana na kilimo hai?

Ni rahisi kutambua mazao yatokanayo na kilimo hai kwa kupata historia ya uzalishaji wa mazao hayo, wakulima husika na takwimu za ukaguzi zilizofanyika hatua kwa hatua kupitia kwa wakaguzi au mawakala wa kilimo hai walioorodhesha na kutolea taarifa sahihi na ushauri juu ya zao husika kwa jinsi walivyofuatilia na mkulima jinsi alivyokuwa mwaminifu na mkweli juu ya kilimo hicho.

Kabla mkulima hajazalisha mazao ya kilimo hai ni nini cha msingi anachotakiwa kuzingatia?

Mkulima ni lazima kuzingatia kwa ufasaha misingi ya uzalishaji wa mazao ya kilimo hai pamoja na kuwa mawaminifu na mkweli na kufuata hatua zote za uelewa juu ya kilimo hai kabla hajazalisha mazao ya aina yeyote.

Changamoto zinazoikumba masoko ya kilimo hai

Katika shughuli zozote zinazofanywa hasa za kilimo, suala la changamoto haliwezi kuachwa kutajwa, na kwenye upatikanaji wa masoko ya mazao na bidhaa za kilimo hai pia zipo kama zifuatavyo:

- Uelewa wa walaji juu ya mazao yatokanayo na kilimo hai
- Sera za nchi za uuzaji wa bidhaa za kilimo hai kutokuwa wazi na kutiliwa maanani katika uzalishaji.
- Uchache wa wataalamu, wakaguzi au mawakala wa kutathmini uzalishaji wa kilimo hai.
- Vikwazo vya nje ya nchi kuhusiana na bidhaa za kilimo hai kulinganisha na matakwa ya walaji wan chi husika katika masoko yao.
- Ubobevu na mazoea ya matumizi ya bidhaa zinazozalishwa kwa kutumia pembejeo sanisia za viwandani zenye kemikali.

Serikali imejipangaje kuhakikisha masoko ya mazao ya kilimo hai yanapatikana

Juhudi za serikali ni kujipanga kuhakikisha masoko ya mazao yanayozalishwa kwa misingi ya kilimo hai yanapatikana hasa kupitia mikononi mwa watunga sera katika wizara ya biashara na masoko, wizara ya kilimo, chakula na ushirika, wizara ya mifugo na maendeleo ya uvuvi juu ya uzalishaji wa kilimo hai, na uuzaji wa mazao na bidhaa zitokanazo na kilimo hai.

Wadau hawa wakiwemo wakulima wenyewe na walaji, wapewe elimu ya kutosha juu ya faida za kilimo hai na bidhaa zake. Pia kupitia wizara ya mambo ya nje na wizara husika kutangaza na kuhamasisha uzalishaji na utumiaji wa bidhaa zinazotokana na kilimo hai na kuhakikisha kilimo hai kimejikita katika kanuni kuu nne za msingi ambazo ni kanuni ya afya, kanuni ya mazingira, kanuni ya haki na usawa, na kanuni ya uangalizi.

Bidhaa za kilimo hai kutoka Shirika la Kilimo Endevu (SAT)

Fahamu namna ya kupata mbegu bora kwaajili ya mazao yenye tija

Ni muhimu kuchagua mbegu bora kwa uzalishaji bora wenye tija

Ikiwa bado ni msimu wa kupanda katika maeneo mbalimbali nchini Tanzania japo kuna uhaba wa mvua, tumeona ni vyema kuendelea kuwashauri wakulima kuendelea kujipatia mbegu bora na kuepuka malalamiko kutoka kwa wakulima kuwa mbegu walizonunua na kupanda hazikuota, jambo ambalo limewasababishia wengi wa wakulima hasara kubwa katika misimu iliyopita.

Flora Laanyuni

Hasara hiyo inatokana na upotevu wa pesa walizotumia kununua mbegu, kuandaa shamba, nguvu kazi iliyotumika kupanda pamoja na muda ambao ungeweza kutumika kwa mambo mengine ya maendeleo.

Mbali na hayo, hali hiyo pia inaashiria hali ya hatari hapo baadaye ambayo inatokana na ukosefu wa mavuno ambayo yangetumika kwa ajili ya chakula pamoja na kipato.

Pamoja na wakulima kulalamika, lakini utafiti unaonesha kuwa hali hii inatokana na makosa wanaofanya wenyewe, kwenye suala zima la uchaguzi wa mbegu na namna ya kupanda mbegu hizo, ingawa pia kuna mbegu ambazo siyo rasmi kutumika kama mbegu.

Zingatia mambo yafuatayo ili upate mbegu sahihi

- Nunua mbegu zilizoalishwa na wazalishaji wanaotambulika
- Nunua mbegu kwa wauzaji wanaofahamika na kutambulika kisheria
- Hakikisha unapata risiti halali kutoka kwa muuzaji
- Hakikisha muda wa matumizi kwa kuangalia tarehe ya muda wa matumzi kwisha
- Angalia kibandiko kwenye mfuko endapo mbegu hiyo imepita kwa mkaguzi wa mbegu (TOSCI)
- Hakikisha mfuko una namba maalumu ya shamba mbegu hiyo ilipozalishwa
- Hakikisha kifungashio kimefungwa sawa sawa
- Fuata kanuni sahihi za kilimo
- Andaa shamba kwa muda unaotakiwa (mwezi 1 kabla ya muda wa kupanda)
- Hakikisha udongo una unyevu wa kutosha kabla ya kupanda
- Hakikisha unaotesha kitaalamu

Palizi: Hakikisha shamba linapaliliwa baada ya wiki mbili tangu kupanda. Hii ni lazima hata kama hakujawa na magugu mengi shambani.

Epuka haya:

- Usinunue mbegu mnadani (sokoni)
- Usijizalishie mbegu bila kuwa na utaalamu wa uzalishaji mbegu
- Usichanganye mbegu na mbole. Weka mbolea kisha uifunike
- Usitumie nafaka ambayo haikuandaliwa kuwa mbegu
- Epuka kuchukua mbegu kutoka shamba moja kwenda jingine
- Endapo utakuta kifungashio cha mbegu hakikufungwa sawa sawa, usinunue wala kutumia mbegu hizo.

Ni dhahiri kuwa mbegu nyingi hazioti kutokana na wakulima kutokufuata taratibu zinazopaswa, ingawa pia wapo watu wasio waaminifu wanaofungasha nafaka au aina nyingine za mazao ambazo hazikulengwa kuwa mbegu na kuwauzia wakulima.

Ni muhimu sana kuhakikisha kuwa unafuata kanuni na maelekezo ya wataalamu wa kilimo, ili uweze kupata mavuno bora.

Kwa maelezo zaidi juu ya uchaguzi wa mbegu sahihi unaweza kuwasiliana na mtaalamu wa kilimo Bi. Lucy Mvungi kwa simu +255 755 565 621

Dawa za asili kutokomeza utitiri na viroboto katika banda la kuku

Katika ufugaji wa kuku, moja ya changamoto wanayokutana nayo mara kwa mara wafugaji ni suala la wadudu aina ya utitiri na viroboto.

Erica Rugabandana

Wengi wa wafugaji wamekuwa wakitumia dawa mbalimbali za viwandani kudhibiti wadudu hawa bila mafanikio na wakati mwingine kwa gharama kubwa lakini mbaya zaidi dawa hizi zina madhara kiafya.

Aidha, kuna njia rahisi na salama ambayo mfugaji anaweza kuitumia na ikaleta suluhisho la kudumu kuondokana na wadudu hawa katika ufugaji wa kuku.

a) Kisamvu kudhibiti Utitiri

Kisamvu ni moja ya mboga maarufu na pendwa iliyozoeleka kutumika kwa ugali au wali. Kisamvu siyo tu ni mboga pendwa, lakini pia ni dawa imara kwajili ya kudhibiti na kutokomeza utitiri.

Majani ya kisamvu kabla ya kutwanga kupata dawa ya kudhibiti utitiri

Maandalizi

- Chuma kisamvu (majani yake) kiasi cha kutosha, kulingana na ukubwa wa banda lako.
- Twanga kisamvu hadi kilainike

Twanga majani ya kisamvu vizuri ili kupata rojo linalofaa kuongeza maji na kunyunyiza kwenye banda kuu utitiri

Kuku wanapofugwa katika banda lenye udongo, ni rahisi sana kushambuliwa na wadudu kama vile utitiri na viroboto

kiwe kama kile cha mboga.

- Kisha weka kwenye ndoo au chombo chochote kinachoweza kuhifadhi maji.
- Kama una pump (bomba la kunyunyiza) unashauriwa kuchuja kisamvu mara baada ya kutwanga ili kuzuia kuziba, lakini haitafanya kazi kwa ufanisi mkubwa ukichuja. Kwa matokeo mazuri usichuje
- Kiasi cha maji kiendane na uwingi wa kisamvu. Maji yakiwa mengi sana utapunguza nguvu ya dawa.
- Chukua ndoo yako yenye mchanganyiko wa kisamvu na maji, ingia bandani ukiwa na ndoo mkono wa kushoro na ufagio mkono wa kuume kwa ajili ya kunyunyiza.
- Nyuzia banda lote hadi ukutani kwa kudumbukiza ufagio ndani ya ndoo yenye kisamvu kisha kutoa na kukung'uta kunyunyiza maji kwenye banda.
- Kama hali ilikuwa mbaya sana, fanya zoezi hili kwa siku tatu mfululizo. Itachukuwa miezi au miaka mingi kuona utitiri bandani

Mafuta ya mawese kuangamiza viroboto

Tumia mafuta ya mawese kuangamiza viroboto vilivyobandani sio kwenye kwenye mwili wa kuku.

Mafuta ya mawese yanayotumika kupaka kuku ili kuua au kudhibiti viroboto

- Chukua mafuta ya mawese kulingana na wingi wa kuku.
- Hakikisha mafuta hayo hayajamaliza muda wake wa matumizi.
- Wafungie kuku wote bandani kisha anza kushika mmoja mmoja na kumpaka maeneo yote yenye viroboto. Kwa kawaida mara moja tu inatosha.

Makala hii ni kwa hisani ya tovuti ya ufugaji ya www.ufugaji.co.tz

Utitiri

Viroboto

Pongezi toka kwa wasomaji wa jarida la MkM kwa njia ya barua pepe

Mara kwa mara tumekuwa tukichapisha maoni na maswali toka kwa wasomaji wa jarida la Mkulima Mbunifu kila mwezi kwa lengo la kuendelea kusambaza taarifa mbalimbali kwa wakulima na wasomaji kupitia machapisho haya.

MkM

Aidha, wasomaji wameendelea kutoa maoni/maswali yao na hata pongezi kwa kupokea majarida haya na wengine kueleza namna ambavyo wanafurahia na kusaidika kupitia elimu inayotolewa kwenye jarida hili.

Haya ni baadhi ya jumbe za pongezi toka kwa wasomaji wa jarida hili kwa njia ya barua pepe. Nawe unaweza ukatuma barua pepe yako kwetu nasi tukakutumia jarida hili kila mwezi linapochapishwa.

Belton Onesmo (bonesmo2000@gmail.com)

Habari za kazi, ninawapongeza na kusema asante sana kwa elimu hii mnyotupatia kupitia majarida, mbarikiwe kwa hilo. Ninapendekeza katika taarifa za vipimo vya dawa naomba mtuwekee vipimo halisi na rahisi kufapima kwa usahihi kama lita au mililita, kwasababu kipimo kama cha kikombe kinaweza tofautiana kutokana na ukubwa tofauti wa vikombe. Hii inaweza kupelekea kuzidisha au kupungua kwa dozi husika.

Peter Paula (paulapeter88@gmail.com)

Nashukuru nimepokea majarida ya Mkulima Mbunifu yanayotumwa kwangu kwa njia ya basi, kwasasa kazi ya utoaji elimu inaendelea na nakala zinagawiwa viongozi wa vikundi ili waweze kusambaza kwa wanavikundi wote. Asante

Emmanuel Twaha (emmanueltwaha@gmail.com)

Nawashukuru sana Mkulima Mbunifu kwa makala zenu mnazonitumia kila mwezi nazifurahia sana, kwa kweli hapa ninapoishi nilikuwa na magazeti yangu ya mkulima mbunifu ya siku nyingi nilikuwa sijayatupa nilikuwa narudia kuyasoma mara kwa mara, lakini hivi karibuni yamepotea nikakasirika kweli. Ila nashukuru kwa kwa hii website yenu vitu vingi vinapatikana humu ndani, nawaomba

msivifute viendeleo kuwepo tu navipenda. Mimi kwa sasa ni mfugaji wa samaki sato sina shida huko, ila natamani kupata elimu ya ufugaji wa kambare na jinsi ya kutotolesha vifaranga vya samaki? Pia na kama kuna semina zenu mnazozifanya sehemu mbalimbali hapa nchini tujuzane. Mimi naishi Dar, niwatakie kazi njema na kutokata tamaa ya kugawa fursa za ujasiliamali kwa watazania wote, Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kazi iendeleo.

Abdul Hamad (hamadabdul9159@gmail.com)

Nashukuru kwa elimu nzuri ya ufugaji wa kuku sasa mmenihamisisha nami nianze kufuga hawa kuku wa kienyeji na ninaamini kuwa endapo nitapata changamoto itakuwa rahisi kupata msaada kutoka kwenu.

Joachim Sapuli (joachimsapuli@gmail.com)

Natanguliza kukushukuru Flora kwa huduma iliyotukuka na taasisi ya MkM Asante kwa kunipa majarida ya MkM 2022 nimefurahi kwa msaada mkubwa wa kitaaluma. Lakini pia bado nitaendelea kujifunza namna ya kutengeneza mbolea kwa kutumia mkojo wa ng'ombe.

Jack Some (kalingajacksome@gmail.com)

Ahsante sana MkM kwa nakala mbalimbali za jarida hili, napenda sana haya majarida na yanaisaidia kwani mimi ni mwanafunzi wa kilimo na mifugo.

Stella Nerima (stellahnerima@yahoo.com)

Asante sana kwa nakala za jarida la Mkulima Mbunifu na naomba kila nakala mpya zinapotoka niendeleo kuzipokea. Ninathamini sana jitihada zenu za kutuelimisha kuhusu ukulima, Mungu na azidi kuwabariki kwa kujitolea na kwa ukarimu wenu.

Bonifasi Mwakalibule (bonifasimwakalibule51@gmail.com)

Ahsante sana MkM, na nafurahi kuwa na familia kama hii kwani najifunza

Wadau mbambali wa jarida la MkM wakijipatia nakala zao katika maonyesho ya wakulima

mengie. Niwatakie mafanikio yaliyotukuka katika kusaidia jamii kubwa na muhimu katika nchi yetu.

Ray Manzi (manziraymond20@gmail.com)

Nashukuru kwa jarida zuri lenye mafunzo yenye tija. Naomba angalau kila mwezi jarida linapotoka na kusambazwa basi tupate mawasiliano ili tuweze kupokea kwa wakati. Nawatakia utekelezaji bora wa majukumu ya kila siku.

Shabani Napunda (snapunda@gmail.com)

Habari ya kazi. Hongera kwa kazi nzuri ya kujitolea kuhakikisha tunapata habari mpya kuhusiana na kilimo na ufugaji kila mwezi. Nakiri kupokea majarida ya MkM na yamekuwa msaada mkubwa sana kwetu. Mbarikiwe mno

Bahari Hamisi (hamisibahari4@gmail.com)

Asante kwa taarifa na makala za kila mwezi za jarida la Mkulima Mbunifu. Nashukuru sana nabado nahitaji kuendelea kupokea nakala za jarida hili na nalipenda jarida la Mkulima mbunifu. Email yangu bado ni hamisibahari4@gmail.com Tafadhali naomba huduma ya jarida hili nipatiwe bila kusitishwa.

Amani Mgoba (mgobaamani@gmail.com)

Habari, pole na kazi. Naomba kutoa shukrani zangu za dhati, kwani elimu kupitia jarida imekuwa msaada mkubwa sana kwangu. Barua pepe zote unazo nitumia zina nifikia kwa wakati hususani hizi za majarida ya kila mwezi.

mkulimambunifu.org,
theorganicfarmer.org
infonet-biovision.org

+255 717 266 007
http://www.facebook.com/mkulima_mbunifu
http://twitter.com/mkulima_mbunifu
https://www.instagram.com/mkulima_mbunifu

